ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Акімова Л. М., к.е.н., доцент,
Національний університет водного господарства та природокористування
Акімов О. О., к.н.держ.упр., доцент,
Національна служба посередництва і примирення

Поняття економічної безпеки належить до числа тих, які, з одного боку, всім зрозумілі, а з іншого - важко визначаються в досить коректній та вичерпній формі. Однак, як влучно зазначив Я. Жаліло, «поняття економічної безпеки набуває виняткового значення як аргумент прийняття політичних рішень», звідси «коректне визначення поняття економічної безпеки має визначальне значення для коректного формування державної політики в економічній сфері загалом» [2].

У В.Тамбовцева економічна безпека тієї чи іншої системи - це «сукупність властивостей стану її виробничої (у самому широкому розумінні) підсистеми, яка забезпечує можливість досягнення цілей всієї системи». У Л.Абалкіна: «сукупність умов і чинників, які забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, спроможність до постійного оновлення і самовдосконалення» [1].

На думку російського вченого А. Городецького, економічна безпека означає надійну і забезпечену всіма необхідними засобами держави захищеність національно-державних інтересів у сфері економіки від внутрішніх та зовнішніх збитків.

К. Х. Іполітов вважає, що економічна безпека держави охоплює захищеність всієї системи «економічних відносин, які визначають прогресивний розвиток економічного потенціалу країни і забезпечують підвищення рівня добробуту всіх членів суспільства, його окремих соціальних груп, а також формують основи обороноздатності країни, захищеність від небезпек та загроз, джерелом яких є внутрішні та зовнішні протиріччя» [2].

У Концепції економічної безпеки України воно розглядається як «спроможність національної економіки отримувати свій вільний, незалежний розвиток і утримувати стабільність громадянського суспільства та його інститутів, а також достатній оборонний потенціал країни за всіляких несприятливих умов і варіантів розвитку подій, здатність Української держави до захисту національних економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз» [4].

В.Шлемко і І.Бінько вважають за економічну безпеку «такий стан національної економіки, який дозволяє зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз і здатний задовольнити потреби особи, сім'ї, суспільства, держави» [7].

В.Мунтіян: «економічна безпека - загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на постійний і стабільний розвиток економіки держави, що включає механізм протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам» [5].

У Г.Пастернака-Таранушенка «економічна безпека - це стан держави, за яким вона забезпечена можливістю створення, розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку в майбутньому та в зростанні добробуту її мешканців» [6].

Єрмошенко М.М. вважає, що економічна безпека є ніщо інше, як «такий стан економічного механізму країни, який характеризується збалансованістю і стійкістю до негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, його здатністю забезпечувати на основі реалізації національних економічних інтересів сталий і ефективний розвиток вітчизняної економіки і соціальної сфери» [3].

В Україні функціонує трирівнева система фінансування: бюджетне фінансування, банківські кредити і прямі інвестиції через механізми ринку капіталів. Тому особливої уваги потребує безпека усіх цих рівнів. Взагалі Україні потрібна надійна фінансова система, яка б забезпечувала оперативність розрахунків між підприємствами, збереження заощаджень, притік інвестицій в економіку.

У цілому фінансова безпека охоплює: фінансову безпеку окремого громадянина, домашніх господарств, населення в цілому, підприємців, підприємств, організацій, установ та їх асоціацій, галузей господарського комплексу, регіонів, окремих секторів економіки, держави (у свою чергу фінансова безпека держави складається з таких складових, як бюджетна, валютна, інвестиційна, інфляційна, цінова, курсова та боргова безпека) та різноманітних міждержавних утворень, а також світового співтовариства в цілому.

Фінансову безпеку будь-якої держави визначає перш за все її фінансова незалежність. При цьому велике значення має розмір зовнішньої фінансової допомоги з боку міжнародних фінансових інституцій, економічних угруповань, урядів окремих країн, обсяг іноземних інвестицій у на національну економіку. Рівень фінансової безпеки держави зумовлений і ступенем розвитку ринку капіталів, на якому обертаються акції великої кількості реально функціонуючих суб'єктів господарювання, діють численні фінансові інститути; мірою відкритості внутрішнього ринку; розмаїттям фінансових інструментів; схильністю населення до операцій з фондовими цінностями; концентрацією інтелектуальних ресурсів, задіяних в розвитку фінансового ринку.

Багато в чому фінансова безпека держави визначається характером фінансово-кредитної політики, яку вона провадить. Причому як внутрішньої, так і зовнішньої.

Підводячи певний підсумок, на наш погляд сутність поняття «фінансова безпека держави», можна визначити як багаторівневу систему яка покликана захищати фінансові інтереси держави, суб’єкта господарювання та громадянина від зовнішніх та внутрішніх загроз на макро- та мікрорівнях (міжнародний, національний, регіональний, приватний).

Тому на нашу думку чітке тлумачення категорії «Фінансова безпека держави» дасть можливість правильно ставити пріоритети в розвитку держави та її економіки зокрема, не тільки науковцям але й керівникам владних структур, що на наш погляд сприятиме підтримуванню фінансової безпеки

держави на належному рівні, а це в свою чергу покращить як матеріальний стань громадян так і міжнародні позиції країни у глобальному середовищі.

Список використаної літератури:

1. Бурцев В.В. Факторы финансовой безопасности России // Менеджмент в России и зарубежом. – 2001. – №1. – С. 55 – 70.

2. Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та інш. Моделювання економічної безпеки: держави, регіону, підприємства. Монографія. – Х.: ВД «Інжек», 2006. – 240 с.

3. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. – К.: Київ. нац. торг.-екн. ун- т. - 2001. – 309 с. 4. Концепція економічної безпеки України / Ін-т. економ. прогнозування; Кер. проекту В.М. Геєць. – К.: Логос, 1999. – 56 с.

5. Мунтіян В.І. Економічна безпека України. – К.: КВІЦ. – 1999. – 462 с. 6. 6.Пастернак-Таранушенко Г.А. Економічна безпека держави. Підручник. – К.: ІДУС при Кабміні України. – 1994. – 140 с.

7. Шлемко В.Т. Бінько І.Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення. Монографія. – К.: НІСД. – 1997. – 144 с.